

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Marka Bedřicha, soudce Mgr. Marka Zimy a soudkyně JUDr. Jitky Hroudové v právní věci

žalobkyně: **O. S.**
bytem X
zastoupena advokátkou Mgr. Lucií Tycovou Rambouskovou
sídlem Národní 973/41, 110 00 Praha 1

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad štolou 936/3, 170 00 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného z 29. 3. 2022, čj. MV-45206-5/P/VR-2022

takto:

- I. Ruší se rozhodnutí žalovaného z 29. 3. 2022, čj. MV-45206-5/P/VR-2022, a věc se mu vrací k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku povinen žalobkyni uhradit náhradu nákladů řízení ve výši 15 342 Kč, a to k rukám její zástupkyně, advokátky Mgr. Lucie Tycové Rambouskové.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně se domáhá zrušení shora uvedeného rozhodnutí. Má za to, že žalovaný ji zkrátil na jejím právu na odškodnění, které jí vzniklo na základě zákona č. 324/2021 Sb., o

Shodu s prvopisem potvrzuje X.

jednorázovém odškodnění subjektů dotčených mimořádnou událostí v areálu muničních skladů Vlachovice-Vrbětice a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o jednorázovém odškodnění“).

2. Pro posouzení věci je podstatné, jaký vliv má nález Ústavního soudu ze 14. 6. 2022, sp. zn. Pl. ÚS 10/22, *Vlachovice-Vrbětice*, tedy zda se jeho závěry mají uplatnit i na rozhodnutí žalovaného, které již před vydáním nálezu nabylo právní moci.

II. Dosavadní průběh řízení

3. V důsledku výbuchu v areálu muničních skladů Vlachovice-Vrbětice přijal zákonodárce zákon o jednorázovém odškodnění.
4. Vzhledem k tomu, že se žalobkyně považovala za oprávněný subjekt dle § 3 odst. 3 písm. a) tohoto zákona, požádala 16. 2. 2022 o vyplacení jednorázového odškodnění.
5. Žádost však žalovaný zamítl. Měl totiž za to, že žalobkyně oprávněným subjektem není, neboť nebyla v rozhodném období dle § 2 odst. 2 zákona o jednorázovém odškodnění přihlášena k trvalému pobytu ani v jedné z obcí uvedených v § 3 odst. 2 tohoto zákona.
6. Proti tomuto rozhodnutí nyní žalobkyně brojí.

III. Žalobní argumentace

7. Žalobkyně především zdůrazňuje, že se fakticky zdržuje v obci Vlachovice, která je uvedena v § 3 odst. 2 zákona o jednorázovém odškodnění. V této obci bydlí i pracuje, a to již od roku 2006, tedy i v rozhodném období dle § 2 odst. 1 zákona o jednorázovém odškodnění.
8. Skutečnost, že žalobkyně nebyla v obci Vlachovice přihlášena k trvalému pobytu, nemůže hrát v poskytnutí odškodnění žádnou roli, byť zákon o jednorázovém odškodnění v době podání žádosti i v době rozhodnutí o ní tuto podmínku výslovně obsahoval. Žalobkyně totiž vychází z toho, že účelem normy je odčinit újmu, ke které došlo obyvatelům dotčených obcí v důsledku této mimořádné události. Pokud měla žalobkyně v jedné z dotčených obcí bydliště, tak tuto újmu musela nepochybně pociťovat stejně jako kterýkoli jiný obyvatel dotčené obce bez ohledu na to, zda byla v obci přihlášena k trvalému pobytu, či nikoli.
9. Nespravedlnost zákona je nutné překlenout ústavně konformním výkladem. V důsledku odškodňovací konstrukce totiž dochází k porušení zásady rovnosti a zákazu diskriminace na základě jiného postavení dle čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 14 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv. Tímto jiným postavením může být i místo trvalého bydliště. Žalobkyně neshledává žádné objektivní a rozumné důvody k rozdílnému zacházení a poukazuje na to, že z „testu přímé diskriminace“, jak jej vymezil Ústavní soud, vyplývá, že došlo k přímé diskriminaci. Žalobkyně na podporu své argumentace odkázala na judikaturu Ústavního soudu.
10. Závěrem žalobkyně poukazuje na skutečnost, že skupinou senátorů byl podán k Ústavnímu soudu návrh na přezkum některých ustanovení zákona o jednorázovém odškodnění. Následně žalobkyně zaslala soudu vyjádření, v němž ho upozornila na vydání nálezu *Vlachovice-Vrbětice*, kterým Ústavní soud zrušil tu část zákona o jednorázovém odškodnění, kterou za protiústavní považuje též žalobkyně.

IV. Vyjádření žalovaného

11. Žalovaný s žalobou nesouhlasí a navrhl její zamítnutí.

12. Zdůrazňuje, že žalobkyně nebyla přihlášena v rozhodném dni k trvalému pobytu ani v jedné z obcí uvedených v § 3 odst. 2 zákona o jednorázovém odškodnění.
13. Co se týká nálezu *Vlachovice-Vrbětice*, je žalovaný toho názoru, že po vyhlášení nálezu, již mohou žádat o odškodnění osoby, které měly v dotčených obcích bydliště (nikoli trvalý pobyt), neboť až tímto okamžikem došlo k derogaci příslušných ustanovení. Proto vyzval žalobkyni k podání nové žádosti, kterou by již posuzoval dle úpravy ve znění zrušovacího nálezu.

V. Replika žalobkyně

14. Žalobkyně zaslala soudu repliku, v níž setrvala na svém návrhu, neboť považuje závěry žalovaného o nutnosti podání nové žádosti za nepřijatelné. Dle jejího názoru zde existuje rozhodnutí správního orgánu, které je vydáno na základě protiústavního právního předpisu. Jako takové by mělo být správním soudem zrušeno.
15. Následně žalobkyně soudu zaslala rozsudek zdejšího soudu z 27. 7. 2022, čj. 17 A 40/2022-54, v níž sedmnáctý senát posuzoval obdobnou věc a žalobě vyhověl.

VI. Posouzení soudem

16. Ve věci samé rozhodl soud bez nařízení jednání, s čímž žalovaný souhlasil výslovně a žalobkyně konkludentně [§ 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)]. Napadené rozhodnutí přezkoumal v rozsahu uplatněných žalobních bodů dle § 75 odst. 2 věta první s. ř. s. Vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu dle § 75 odst. 1 s. ř. s., a to s výjimkou zohlednění nálezu *Vlachovice-Vrbětice*, jak bude vysvětleno dále.
17. Žaloba podala včas osoba k tomu oprávněná.
18. Žaloba je důvodná.
19. K otázce, zda je zákon o jednorázovém odškodnění ve znění do 15. 6. 2022 protiústavní, či nikoli, se nemusí soud podrobněji vyjadřovat, neboť tato otázka již byla vyřešena zmiňovaným nálezem *Vlachovice-Vrbětice*. Soud je tímto nálezem vázán (čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky), proto toliko shrnuje, že zákon o jednorázovém odškodnění byl co do podmínky přihlášení k trvalému pobytu protiústavní, neboť „*ustanovení § 3 odst. 3 písm. a) ve slovech „přihlášena k trvalému pobytu“, § 3 odst. 3 písm. b), § 6 odst. 1 ve slovech „trvalého“ a „trvalým“, § 6 odst. 2 ve slově „trvalého“, § 6 odst. 3 ve slově „trvalého“ a § 6 odst. 4 ve slovech „trvalým“ jsou rozporná s principem rovnosti a zákazem diskriminace již podle obecného ustanovení čl. 1 věty první Listiny, zaručujícího (neakcesorickou) rovnost všech lidí v právech“ (viz nálezní *Vlachovice-Vrbětice*, bod 43).*
20. Dle § 75 odst. 1 s. ř. s. vychází soud při přezkoumání rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.
21. Dle § 71 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, *zůstávají ostatní pravomocná rozhodnutí (tj. jiná než rozsudky v trestních věcech – pozn. soudu) vydaná na základě právního předpisu, který byl zrušen, nedotčena; práva a povinnosti podle takových rozhodnutí však nelze vykonávat.*

22. Odborná literatura k následkům zrušení právní předpisu Ústavním soudem uvádí: „Lze rozlišit dvě typické situace z hlediska dopadu derogačního nálezu na rozhodování správního orgánu v souladu s později zrušeným zákonem: 1) zrušení zákona s odložením vykonatelnosti nálezu (zákon je po omezenou dobu účinný a aplikovatelný i nadále; právě v této době rozhoduje správní soud); 2) rozhodnutí správního orgánu pochází z doby, kdy protiústavní zákon ještě platil, ovšem soud rozhoduje věc v době, kdy již nastaly účinky derogačního nálezu“ (viz Kühn, Z., Kocourek, T. a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, komentář k § 75, bod 9, s. 601). Nyní nastala situace, není tedy ničím výjimečným: „Velmi častým problémem bude rozhodování obecných soudů v kauzách, které sice mají svůj původ v době, kdy protiústavní právní předpis ještě platil, ovšem obecné soudy rozhodují tyto kauzy v době, kdy již nastaly účinky derogačního nálezu. V okamžiku, kdy již zákon přestal být pro svou protiústavnost součástí právního řádu, není zpravidla možné, aby byl zrušený (protiústavní) zákon na věc aplikován. Problémem je, že tu ale máme pravomocné správní rozhodnutí, přitom dle dikce § 71 zák. o ÚS pravomocná rozhodnutí vydaná na základě právního předpisu, který byl zrušen, zůstávají nedotčena; práva a povinnosti podle takových rozhodnutí však nelze vykonávat. Mám za to, že přezkum rozhodnutí správních orgánů na základě včas a řádně podané žaloby zakládá zcela jinou situaci, než prostá existence nijak nenapadeného rozhodnutí správního orgánu. Správní soud proto dle mého názoru nesmí aplikovat protiústavní a v mezidobí již zrušený předpis, ledaže by snad ÚS v nálezu deklaroval jiné intertemporální účinky zrušení právního předpisu“ (viz již citovaný *Soudní řád správní. Komentář*, komentář k § 75, bod 9, s. 602).
23. S výše uvedenými závěry se zdejší soud zcela ztotožňuje a za naprosto přiléhavý v této věci považuje též nálezy Ústavního soudu z 18. 12. 2007, sp. zn. IV. ÚS 1777/07, který ve svém bodě 19 uvádí: „Orgány veřejné moci mohou neaplikovat zákon až v případě, že Ústavní soud konstatuje ve svém nálezu, že příslušný zákon je v rozporu s ústavním pořádkem, a aplikace zákona by v konkrétní věci znamenala porušení ústavně garantovaného základního práva jednotlivce. [...] Řízení o ústavní stížnosti by totiž ztratilo svůj význam, pokud by v případě, že Ústavní soud dospěje k závěru o porušení ústavně garantovaného základního práva stěžovatele v důsledku aplikace protiústavního zákona, orgány veřejné moci tento zákon opětovně aplikovaly a způsobily tím opětovně zásah do základních práv a svobod. S ohledem na čl. 89 odst. 2 Ústavy a ve vztahu k obecným soudům na čl. 4 Ústavy tedy musí příslušný orgán reflektovat důvody zrušujícího nálezu (viz IV. ÚS 301/05 ze dne 13. listopadu 2007, nalus.usoud.cz), a zrušený právní předpis aplikovat pouze tehdy, nedojde-li jeho aplikací k porušení základních práv a svobod“.
24. Ústavní soud zrušil ustanovení zákona o jednorázovém odškodnění, na základě kterých žalovaný žádost žalobkyně zamítl. Pokud by soud aplikoval znění § 75 odst. 1 s. ř. s. doslovně, a užil tak zákon o jednorázovém odškodnění ve znění před jeho derogací, zasáhl by tím do ústavně garantovaných práv žalobkyně. Takový postup ovšem shledává soud ve světle shora uvedeného jako nepřipustný. Z těchto důvodů nelze aplikovat na danou věc právní předpis ve znění před nálezem *Vlachovice-Vrbětice*, v důsledku čehož přistoupil soud ke zrušení napadeného rozhodnutí.

VII. Závěr a náklady řízení

25. Žalovaný zamítl žádost žalobkyně, neboť aplikoval zákon ve znění, který porušoval žalobkynina základní práva. Takové rozhodnutí je nezákonné, a proto ho soud výrokem I. zrušil podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc podle § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

26. V dalším řízení je žalovaný dle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán právním názorem soudu, že aplikace zákona o jednorázovém odškodnění ve znění do 15. 6. 2022 odporuje principu rovnosti a zákazu diskriminace, protože musí žalovaný na dané správní řízení aplikovat zákon o jednorázovém odškodnění ve znění nálezu *Vlachovice-Vrbětice*.
27. O nákladech řízení rozhodl soud výrokem II. podle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že žalobkyni, která byla ve věci plně úspěšná, přiznal právo na jejich náhradu. Náklady žalobkyně sestávají ze zaplaceného soudního poplatku ve výši 3 000 Kč a odměny za zastupování advokátkou. Ta ve věci učinila tři úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby a její doplnění z 28. 6. 2022), za které jí náleží částka 3 100 Kč/úkon [§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5. vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu]. Zástupkyni dále náleží náhrada hotových výdajů dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu ve výši 300 Kč/úkon. Zástupkyně žalobkyně je plátkyní DPH, proto jí náleží dle § 57 odst. 2 s. ř. s. i náhrada této daně. Celkem náleží žalobkyni na náhradě nákladů řízení částka ve výši 15 342 Kč $[(3100 + 3100 + 3100 + 300 + 300 + 300) \cdot 1,21 + 3000]$.
28. Soud žalobkyni nepřiznal náhradu nákladů řízení za její repliku z 15. 7. 2022 a doplnění podkladů z 11. 8. 2022. K těmto úkonům soud žalobkyni nevyzval a žalobkyně v nich pouze zopakovala svoji předchozí argumentaci a upozornila soud na skutečnosti, které jsou mu známy z úřední činnosti. Tyto náklady proto soud nepovažuje za účelně vynaložené.
29. Lhůta k platbě náhrady nákladů řízení je stanovena podle § 160 odst. 1 v části věty za středníkem o. s. ř., místo plnění podle § 149 odst. 1 o. s. ř.; oboje ve spojení s § 64 s. ř. s.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 9. září 2022

Mgr. Marek Bedřich v. r.
předseda senátu